

D E C I Z I E

08 decembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova,
Ala Cobăneanu,
Galina Stratulat,
Dumitru Mardari,
Mariana Pitic

examinând recursul declarat de Tescu Ana,

în cauza civilă la cererea înaintată de Haram Ion către Tescu Ana, Cușnir Maria, intervenienți accesorii SA „Banca de Economii”, filiala Hîncești și notarul public Raisa Tudos, cu privire la recunoașterea nulă a contractului de vânzare-cumpărare a lotului de teren și a casei de locuit și obligarea restituirii lotului de teren,

împotriva deciziei din 25 septembrie 2013 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admisă cererea de apel depusă de Haram Ion, casată hotărârea din 05 iunie 2013 a Judecătoriei Hîncești, fiind pronunțată o nouă hotărâre de admitere a acțiunii,

c o n s t a t ă:

La 09 aprilie 2012, Haram Ion s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către Tescu Ana, Cușnir Maria, intervenienți accesorii SA „Banca de Economii”, filiala Hîncești și notarul public Raisa Tudos, solicitând recunoașterea nulă a contractului nr.2865 din 27 octombrie 2000, autentificat de notarul Tudos Raisa, prin care lui Cușnir Maria i-a fost vândut terenul pentru construcție cu suprafața de 0,3740 ha și casa de locuit cu suprafața de 37 m.p., situate în satul Sărata Galbenă, r. Hîncești, și obligarea părții Tescu Ana de a restitui terenul pentru construcție cu suprafața de 0,3740 ha, situat în satul Sărata Galbenă, r. Hîncești.

În motivarea acțiunii, reclamantul a indicat că, la 27 octombrie 2000, mama sa, Maria Cușnir, acționând din numele reclamantului, care la acel moment era minor, i-a vândut lui Tescu Ana casa de locuit și terenul aferent casei din s. Sărata Galbenă, r. Hîncești, în acest sens fiind semnat un contract, autentificat de notarul Raisa Tudos sub nr. 2865.

Reclamantul a invocat că imobilul nominalizat îi aparține cu drept de proprietate în temeiul Certificatului de moștenitor legal nr.2226 din 02 iunie 2000, eliberat după decesul tatălui său, Haram Gheorghe, decedat la 13 mai 2000.

Potrivit reclamantului, prețul de vânzare a imobilului a fost stabilit la sumă de 8 000 lei, prin înțelegere verbal, banii urmau a fi depuși de către Tescu Ana pe numele său la SA „Banca de Economii”, filiala Hîncești, cu condiția retragerii la atingerea majoratului.

Reclamantul a invocat că notarul cunoștea despre această înțelegere și a autentificat contractul de vânzare-cumpărare după prezentarea carnetului de economii, indicând la pagina 2 a contractului: „c/economii N 41964 Haram Ion”.

La 15 decembrie 2011, reclamantul Haram Ion a atins majoratul și s-a adresat la SA „Banca de Economii”, filiala Hîncești să-i fie eliberați banii depuși pe cont în anul 2000 de Tescu Ana, însă banca a refuzat eliberarea banilor, pe motiv că pe numele lui nu este deschis niciun cont bancar.

Ulterior s-a adresat cu cerere către SA „Bancii de Economii”, filiala Hîncești, ca să-i confirme/infirmă informația despre existența conturilor bancare deschise pe numele lui.

Prin răspunsul din 03 februarie 2012, reclamantul a fost informat că, la 30 octombrie 2000, Tescu Ana a deschis pe numele lui contul bancar nr. 41964 cu suma de 5 000 lei, iar la 04 noiembrie 2000, Cușnir Maria a ridicat suma de 5 000 lei și a închis contul. Tot în aceeași zi, Tescu Ana a deschis pe numele Mariei Cușnir contul nr.41987 cu soldul 3 000 lei, care la 06 noiembrie 2000 a fost închis.

Reclamantul a solicitat explicații de la Cușnir Maria, însă aceasta a negat ridicarea sumelor de bani de pe conturile bancare. Ulterior, Haram Ion s-a adresat cu plângere la poliție privind cercetarea acestui caz și a fost numită expertiza grafologică a semnăturilor efectuate în chitanțele bancare de ridicare și depunere a sumelor bănești, însă nu sunt răspunsuri pe acest fapt.

Reclamantul a invocat că, contractul de vânzare-cumpărare este ilegal, deoarece au fost încălcate art.144 din Codul căsătoriei și familiei din 26 decembrie 1969 și art. 50 din Codul civil din 26 decembrie 1964.

Prin hotărârea din 05 iunie 2013 a Judecătoriei Hîncești, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată. Totodată, s-a încasat de la Haram Ion în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 100 lei.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 03 iulie 2013, Haram Ion a declarat apel, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

Prin decizia din 25 septembrie 2013 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de către Haram Ion, casată hotărârea din 05 iunie 2013 a Judecătoriei Hîncești, fiind pronunțată o nouă hotărâre prin care acțiunea înaintată de Haram Ion a fost admisă. S-a anulat, ca fiind contrar prevederilor legii, contractul nr. 2856 din 27 octombrie 2000 de vânzare - cumpărare pentru prețul de 8 000 lei a casei de locuit cu suprafața de 37,7 m.p. și a terenului aferent cu suprafața de 0,3740 ha, din com. Sărata Galbenă, r. Hîncești, încheiat între Cușnir Maria, care a activat din numele minorului Haram Ion, și Tescu Ana. S-a obligat Tescu Ana să-i restituie lui Haram Ion lotul de teren pentru construcție cu suprafața de 0,3740 ha, din s. Sărata Galbenă, r. Hîncești, iar Cușnir Maria să restituie Anei Tescu suma de 8 000 lei, primită în baza acestei convenții. S-a încasat solidar de la Tescu Ana și Cușnir Maria taxa de stat în sumă de 240 lei pentru examinarea pricinii în prima instanță și 80 lei pentru

examinarea pricinii în ordine de apel, în total 320 lei. S-au încasat solidar de la Tescu Ana și Cușnir Maria în beneficiul lui Haram Ion cheltuielile de judecată în sumă de 2 100 lei.

Nefiind de acord cu decizia instanței de apel, la 16 februarie 2015, Tescu Ana a declarat recurs, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei din 25 septembrie 2013 a Curții de Apel Chișinău, cu menținerea hotărârii din 05 iunie 2013 a Judecătoriai Hîncești.

Prin decizia din 29 iulie 2015 a Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul declarat de Tescu Ana, casată decizia din 25 septembrie 2013 a Curții de Apel Chișinău și menținută hotărârea din 03 iunie 2013 a Judecătoriai Hîncești.

La 20 iulie 2021, Haram Ion, prin intermediul avocatului Guțu Tatiana, a depus cerere de revizuire împotriva deciziei din 29 iulie 2015 a Curții Supreme de Justiție, în temeiul art. 449 lit. g) din Codul de procedură civilă.

La 06 august 2021, Agentul guvernamental, Oleg Rotari, a depus cerere de revizuire în prezenta cauză, solicitând admiterea cererii de revizuire; recunoașterea expresă a încălcării drepturilor reclamantului garantate de art. 6 § 1 din Convenție și de art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție; casarea deciziei Curții Supreme de Justiție din 29 iulie 2015 și rejudecarea recursului declarat Tescu Ana cu respingerea acestuia, și menținerea deciziei din 25 septembrie 2013 a Curții de Apel Chișinău; acordarea unei satisfacții echitabile, în beneficiul reclamantului, pentru încălcările constatate prin aplicarea directă a art. 41 din Convenție în cuantum de 2500 de euro în calitate de despăgubire pentru prejudiciul moral, inclusiv costuri și cheltuieli, care vor fi convertiți în lei moldovenești la cursul oficial de schimb al Băncii Naționale a Moldovei la data transferului; dispunerea executării imediate a deciziei cu privire la acordarea satisfacției echitabile, prin eliberarea titlului executoriu de către Curtea Supremă de Justiție în acest sens.

Prin încheierea din 13 octombrie 2021 a Curții Supreme de Justiție au fost admise cererile de revizuire depuse de Haram Ion, prin intermediul avocatului Guțu Tatiana, și Agentul guvernamental al Republicii Moldova, Oleg Rotari. S-a constatat încălcarea drepturilor reclamantului Haram Ion garantate de art. 6 § 1, și de art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Haram Ion către Tescu Ana, Cușnir Maria, intervenienți accesorii SA „Banca de Economii”, filiala Hîncești și notarul public Raisa Tudos, cu privire la recunoașterea nulă a contractului de vânzare-cumpărare a lotului de teren și a casei de locuit și obligarea restituirii lotului de teren. I-a fost acordată reclamantului Haram Ion satisfacția echitabilă pentru încălcările constatate, prin aplicarea directă a Articolului 41 din Convenției în cuantum de 2500 euro (două mii două cinci euro), în calitate de despăgubire pentru prejudiciu moral, inclusiv costuri și cheltuieli. S-a încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Haram Ion suma de 2500 euro (două mii două cinci euro), convertiți în lei moldovenești la cursul oficial al Băncii Naționale a Moldovei, la data transferului. A fost casată decizia Curții Supreme de Justiție din 29 iulie 2015. S-a reținut prezenta cauză civilă în procedura Curții Supreme de Justiție pentru examinare în ordine de recurs a recursului declarat de Tescu Ana împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 25 septembrie 2013.

În motivarea recursului din 16 februarie 2015, Tescu Ana a invocat faptul că instanța de apel a aplicat eronat normele de drept material, nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii, a apreciat arbitrar

probele prezentate de către participanții la proces, iar concluziile instanței sunt în contradicție cu circumstanțele pricinii. Suplimentar, s-a invocat că potrivit art.14 din Codul civil (în redacția din 26 decembrie 1964), pentru minorii, care n-au împlinit vârsta de 15 ani, convențiile le încheie în numele lor părinții, infietorii sau tutorii și, respectiv, temei de nulitate a contractului de vânzare-cumpărare a terenului pentru construcții, care era proprietatea minorului Haram Ion, nu poate servi lipsa acordului autorității tutelare, deoarece convenția a fost încheiată de reprezentantul legal – mama sa. Consideră că a fost aplicată greșit analogia Legii privatizării fondului de locuințe din 10 martie 1993, art. 15 alin. (2), în care se invoca că vânzarea locuinței după privatizare la care au participat indirect copiii minori, poate fi efectuată numai cu consimțământul autorității tutelare, or în cauza dată dreptul de proprietate nu este născut în urma privatizării lotului pentru construcții-obiectul litigiului, ci obținerii certificatului de moștenitor legal ulterior decesului tatălui.

Astfel, recurenta a solicitat admiterea cererii de recurs, casarea deciziei din 25 septembrie 2013 a Curții de Apel Chișinău, cu menținerea hotărârii primei instanțe.

La 27 octombrie 2021, Haram Ion, reprezentant de avocatul Guțu Tatiana, a depus referință la cererea de recurs, solicitând respingerea acesteia ca fiind tardivă.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și, după caz, hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Potrivit materialelor cauzei, decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 25 septembrie 2013 (f.d. 150-157, vol. I) și expediată participanților la proces la 10 octombrie 2013 (f.d. 158, vol. I), însă la materialele cauzei nu există înregistrări care să demonstreze momentul recepționării acesteia de către părți.

Totuși, în cererea sa revizuire, în temeiul căreia a fost anulată decizia din 29 iulie 2015 a Curții Supreme de Justiție, Agentul guvernamental a subliniat că Tescu Ana a indicat în recurs că aflase abia în ianuarie 2015 despre decizia Curții de Apel Chișinău din 25 septembrie 2013, deși avizul poștal din 21 noiembrie 2013 confirmă recepționarea de către ea la, cel târziu, acea din urmă dată a încheierii executorului judecătoresc prin care a fost obligată să achite taxa de stat în baza deciziei menționate *supra*.

Astfel, potrivit încheierii de intentare a procedurii de executare din 04 noiembrie 2013 a executorului judecătoresc Gurgurov Rodica, s-a intentat “procedura de executare pe titlul executoriu nr. 2-26/13, emis de către Judecătoria Hîncești la 25 septembrie 2013 privind încasarea de la Tescu Ana în beneficiul statului a taxei de stat în mărime de 320 lei” (f.d. 11, vol. II).

Este de menționat că, în baza procesului-verbal cu privire la contravenție din 06 mai 2014, Tescu Ana a fost sancționată pentru distrugerea sau deteriorarea intenționată a bunurilor străine, deoarece patrunsesse pe terenul reclamantului și

deteriorase lacăte. În conținutul procesului-verbal s-a indicat expres faptul că terenul aparținea reclamantului în baza respectivei decizii a Curții de Apel Chișinău. Mai mult ca atât, acel proces-verbal a fost întocmit în prezența Anei Tescu și a fost semnat de către ea.

Mai mult, potrivit argumentelor expuse de intimat, de Agentul guvernamental, dar și de notarul Tudos Raisa, coroborate cu înscrisurile anexate la materialele cauzei, nefiind contestată, decizia din 25 septembrie 2013 a Curții de Apel Chișinău a intrat în vigoare la 25 noiembrie 2013. Astfel, la 20 februarie 2014, Haram Ion a solicitat înregistrarea acesteia la Oficiul Cadastral Teritorial Hîncești, fiindu-i în așa mod înregistrat dreptul de proprietate asupra terenului și casei de locuit amplasată pe acest teren. Totodată, în baza extrasului din Registrul bunurilor imobile, la 13 mai 2014, Haram Ion a înstrăinat acest bun Valentinei Bujor.

În așa mod, Agentul guvernamental a indicat asupra tardivității recursului înaintat de Tescu Ana și asupra lipsei solicitării ultimei de a repune în termen recursul.

De asemenea, potrivit materialelor cauzei, în fața Curții Europene a Drepturilor Omului, reclamantul Haram Ion a pretins că admiterea unui recurs tardiv de către Curtea Supremă de Justiție și casarea unei decizii (devenite) irevocabile în favoarea sa, i-ar fi încălcat drepturile garantate de Articolul 6 § 1 din Convenție și de Articolul 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție.

Colegiul lărgit reține că în jurisprudenta Curții, dreptul de acces la un tribunal presupune, printre altele, respectarea principiului certitudinii juridice/securității raporturilor juridice, considerat ca fiind unul dintre aspectele fundamentale ale preeminenței dreptului, care cere ca atunci când instanțele judecătorești dau unei chestiuni o apreciere definitivă, devenită irevocabilă, constatarea lor să nu mai poată fi pusă în discuție (a se vedea *Brumarescu v. Romania*, [MC] nr. 28342/95, § 61, CEDO 1999-VII; *Rosca v. Moldova*, nr. 6267/02, § 24, 22 martie 2005). Principiul securității raporturilor juridice presupune respectul față de principiul lucrului judecat (*res judicata*).

În circumstanțele descrise, Colegiul lărgit conchide că un observator obiectiv ar putea în mod evident ajunge la concluzia că Tescu Ana aflase despre adoptarea deciziei din 25 septembrie 2013 de către Curtea de Apel Chișinău cu mult înainte de data pe care a indicat-o în cererea sa de recurs.

Această concluzie este bazată pe probele anexate la materialele cauzei, și anume:

1. Titlul executoriu nr. 2-26/13, emis de judecătoria Hîncești la 25 septembrie 2013, cu mențiunea "Hotărârea Curții de Apel a intrat în vigoare la 25 septembrie 2013" (f.d. 10, vol. II);
2. Încheierea executorului judecătoresc Rodica Gurgurov din 04 noiembrie 2013 de intentare a procedurii de executare, expediată în adresa Anei Tescu (f.d. 11, vol. II);
3. Avizul de receptie datat cu 21 noiembrie 2013, semnat de Tescu Ana (f.d. 11 verso, vol. II);
4. Plângerea lui Haram Ion către organele de drept, pentru atragerea la răspundere a Anei Tescu, pe faptul pătrunderii în gospodăria sa (f.d. 12, vol. II);
5. Procesul-verbal cu privire la contravenție din 06 mai 2014, întocmit în privința Anei Tescu pe faptul pătrunderii și deteriorării bunurilor ce aparțin lui Haram Ion în baza deciziei Curții de Apel, semnat de Tescu Ana (f.d. 12 verso, vol. II);
6. Răspunsul IP Hîncești cu nr. 1392 din 01 martie 2016, prin care în adresa lui

- Haram Ion a fost expediată copia cererii si procesului-verbal întocmit împotriva Anei Tescu (f.d. 13, vol. II);
7. Extrasul din baza de date a Procesului-verbal cu privire la contravenție, prin care se atestă efectuarea plății amenzii de catre Tescu Ana, la data sancționării, în sumă de 300 lei (f.d. 14, vol. II);
 8. Interpelarea avocatului către IP Hîncești cu nr. 3382 din 24 mai 2017 (f.d. 21, vol. II);
 9. Răspunsul IP Hîncești cu nr. 8061 din 03 octombrie 2017, prin care se confirmă faptul ca Tescu Ana a achitat amenda în aceeași zi când a fost întocmit procesul-verbal cu privire la contravenție (f.d. 22, vol. II);
 10. Copia cererii de chemare in judecata din 26 august 2015 a Anei Tescu împotriva lui Haram Ion si Bujor Valentina cu privire la întoarcerea executării, nulității contractului și restituirea bunului imobil, în care Tescu Ana a menționat: ”Decizia Curții de Apel din 25 septembrie 2013 a fost executată la 20 februarie 2014. Despre acest fapt am aflat când m-am dus să prelucrez terenul și am fost sancționată de polițistul de sector, că am distrus bunurile străine...”, (f.d. 23-25, vol. II).

Suplimentar, studiind cererea de recurs înaintată de Tescu Ana, Colegiul lărgit desprinde din conținutul ei motivele invocate de către recurentă întru argumentarea omiterii termenului de declarare a recursului, și anume că aceasta nu a participat la examinarea cererii de apel din motivul vârstei înaintate și deoarece îl are în grijă pe soțul său orb; că reprezentantul său nu a anunțat-o despre mersul dosarului și nu i-a adus la cunoștință decizia adoptată pe marginea litigiului; că a aflat despre decizia contestată cu câteva săptămâni înainte de depunerea recursului, după ce nepotul său a luat cunoștință de materialele cauzeila Judecătoria Hîncești.

Analizând aceste argumente ale recurente, Colegiul lărgit conchide că prin formularea lor, recurenta de fapt recunoaște omiterea termenului de declarare a recursului, dar încearcă să argumenteze motivele (circumstanțele) ce au împiedicat-o să-și exercite dreptul în termenul prevăzut de lege.

Cu referire la acest aspect, instanța de recurs menționează că aceste argumente nu au relevanță, or, potrivit art. 434 din Codul de procedură civilă, termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Totodată, Colegiul lărgit atrage atenția asupra faptului că recurenta Tescu Ana a indicat în cererea sa de recurs că reprezentantul său nu a anunțat-o despre mersul dosarului și nu i-a adus la cunoștință decizia adoptată pe marginea litigiului. În privința acestui argument, Colegiul lărgit reține că la materialele cauzei este anexat mandatul avocatului Istrati Ion, semnat de Tescu Ana (f.d. 54, vol. I), care însă nu a participat la examinarea cererii de apel, pentru aceasta fiind citată legal Tescu Ana (f.d. 138, vol. I). Însă, având împuterniciri de reprezentare din partea recurente, Colegiul lărgit consideră că la caz sunt aplicabile prevederile art. 75 alin. (4) din Codul de procedură civilă, potrivit căruia actele procedurale efectuate de reprezentant în limitele împuternicirilor sale sunt obligatorii pentru persoana reprezentată în măsura în care ele ar fi fost efectuate de ea însăși. Culpă reprezentantului este echivalentă culpei părții.

Suplimentar, instanța de recurs apreciază critic argumentul recurente cu privire la momentul în care i-a devenit cunoscută decizia contestată cu recurs, or la materialele cauzei nu există înscrisuri potrivit cărora Tescu Ana ar fi împuternicit pe cineva să ia cunoștință de materialele cauzei și să primească copia deciziei,

precum și nu există mențiuni că cineva, din numele ei, a realizat acest drept.

Astfel, în practica CEDO se menționează constant că părțile trebuie să depună toată diligența în exercitarea drepturilor sale materiale și procedurale, precum și să se intereseze sistematic de soarta dosarelor în care sunt implicate. Iar potrivit art. 61 din Codul de procedură civilă, părțile sunt obligate să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. Instanța judecătorească pune capăt oricărui abuz de aceste drepturi dacă prin abuz se urmărește tergiversarea procesului sau inducerea sa în eroare.

Astfel, din considerentele arătate, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a respinge recursul declarat de Tescu Ana, din motivul înaintării acestuia cu omiterea termenului, și a menține decizia din 25 septembrie 2013 a Curții de Apel Chișinău.

Având în vedere cele expuse și în conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de Tescu Ana.

Se menține decizia din 25 septembrie 2013 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Haram Ion către Tescu Ana, Cușnir Maria, intervenienți accesorii SA „Banca de Economii”, filiala Hîncești și notarul public Raisa Tudos, cu privire la recunoașterea nulă a contractului de vânzare-cumpărare a lotului de teren și a casei de locuit și obligarea restituirii lotului de teren.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
Judecătorul

Judecătorii

Svetlana Filincova,

Ala Cobăneanu,

Galina Stratulat,

Dumitru Mardari,

Mariana Pitic